

Oslo 11.01.22

Møte med departementet og Norsk Fosterhjemsforening 11.01.22

Takk for viktig møte med statsråd Toppe og dere andre i dag. Her vil vi oppsummere en del punkter, samt gi mer utfyllende informasjon.

1. Presentasjon av Norsk Fosterhjemsforening

Største brukerorganisasjon i barnevernet, demokratisk drevet.

3000 fosterhjem som medlem – 200 tillitsvalgte – 18 fylkesforeninger, hovedstyre og sekretariat, likepersonstjeneste og nasjonal rådgivningstelefon. Ungdomsutvalg. Ungdom har selvstendige medlemsrettigheter fra de er 16. Fagtidsskriftet Fosterhjemskontakt med 4 utgaver i året.

Foreningens mål: heve kvalitet i barnevernet og støtte fosterhjem i omsorgsoppgaven slik at Norge lykkes i fosterhjemsomsorgen.

Vårt perspektiv: alt vi gjør handler om å **ivareta barnets beste**.

Foreningen er aktiv brukermedvirker på systemnivå i ulike råd og utvalg, og viktig bidragsyter til Bufdirs arbeid.

Viktige prosjekt i Foreningen:

- Brobyggerprosjektet: Foreningens viktige prosjekt i samarbeid med organisasjon for barnevernforeldre for å ivareta godt samarbeid mellom foreldre og fosterforeldre til beste for barnet, særlig viktig etter EMD dommer og utvidelse av samvær for mange.
- Fosterhjemsundersøkelsen: årlig spørreundersøkelse blant medlemmene for å kartlegge situasjonen for barn i fosterhjem. Unik informasjonskilde om situasjon for barn i fosterhjem.

2. Status mht barn i fosterhjem, rettigheter og forholdet til trygge rammer

Status: Nærmere 9 av 10 barn som plasseres utenfor hjemmet bor i fosterhjem.

Fosterhjem er viktigste tiltak når barn må bo utenfor hjemmet, og ett av de mest kompliserte områdene i barnevernet. Fosterhjemsfeltet er ikke utformet slik at det sikrer ivaretagelse av barnets

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

beste. Mange barn i fosterhjem opplever **utilsiktede flyttinger** ut av fosterhjemmet, og mange har bodd i flere fosterhjem.

Barna er ofte særskilt sårbare, bla grunnet belastninger tidlig i livet, og det å flytte i fosterhjem er og en belastning, og mange har store oppfølgingsbehov.

De er i tillegg rettslig sårbare. Dette fordi de ikke har noen som kan stå på for dem i tilfeller hvor ikke barnets beste ivaretas, og forvaltningen svikter. Foreldre kan ha nok med seg etter en omsorgsovertagelse, selv om de fortsatt har prosessuelle rettigheter mht barnets sak, og fosterforeldre, som har ansvar for daglige omsorgen av barnet, har paradoksalt nok **ikke** prosessuelle rettigheter til å opptre i barnets sak og ivareta barnets situasjon. **Fosterforeldre er «vingeklippede» omsorgsgivere.** De har en liten formell beskrevet rolle i loven, til tross for at de er selve bærebjelken i omsorgsutførelsen og ivaretagelse av barnet.

Rettsikkerhet til barn i fosterhjem er dermed dårlig ivaretatt og må styrkes.

Rundt i Norges land er det mange dedikerte barnevernansatte og fosterforeldre som jobber for barnets beste. I de fleste saker er det et godt samarbeid mellom fosterhjem og barneverntjeneste og man er enig i barnets behov. Men i tilfeller hvor man er uenige vil rettsikkerhetssituasjonen komme på spissen.

Rettsikkerhetsutfordringer

1. Barn i fosterhjems rettigheter iht barnevernloven. Når fosterforeldre har svake prosessuelle rettigheter etter barnevernloven til å ivareta barnets sak, vil barnet også stå svakt. Barnet har partsrettigheter i barnevernssaken når det er 15. Fosterforeldre har som hovedregel ikke partsrettigheter i barnets sak etter barnevernloven. Barneverntjenesten har stor makt, og et barn kan flyttes ut av fosterhjemmet uten noen rettslig overprøving av om dette er til barnets beste. Dette skaper stor psykologisk usikkerhet for fosterhjem i tilfeller med samarbeidsvansker med barneverntjenesten. Mange velger å ligge «lavt» i terrenget med den følge at barnet eller fosterhjemmet ikke får det som trengs.
2. Fosterhjemsavtalen er det rettslige fundament for det kommunale fosterhjemsoppdraget, og bestemmende for barnets omsorg i fosterhjemmet. Det gir liten rettsikkerhet for barn i fosterhjem at det kun er en *privatretslig* avtale hvor avgjørelser barnevernet treffer iht denne ikke kan påklages, hvor barneverntjenesten ensidig kan foreta vesentlige endringer i avtalens innhold uten at fosterforeldre kan motsette seg dette, og hvor avtalen sier at man kan si opp avtalen om man ikke blir enig. Statsforvalter er ikke en instans som er klageinstans. Vi er bekymret for at når kommunene får eneansvaret for finansiering av kommunale fosterhjem, vil barn i fosterhjem risikere å ikke få de tiltak som trengs grunnet dårlig kommuneøkonomi.
3. Er barnets beste ikke er det førende prinsipp i alle saker? Vi spør om barns medvirkning og mening i spørsmål og samvær og tilbakeføring ikke vektlegges nok, etter dommene i EMD. Vi

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

opplever at barneverntjenester er redde for å gjøre feil og derved lar vær å sette foten ned for å ivareta barnets beste i mange samvær- og tilbakeføringssaker; det er tryggere å la foreldrene få viljen sin så risikerer man ikke å bli en ny sak for domstolen i Strasbourg.

Se artikkel fra Tone Granaas i Vårt Land:

<https://www.vl.no/meninger/verdidebatt/2021/11/14/ingen-barn-skal-tvinges-samvaer/>

4. Hvem skal ivareta fosterbarnets rettigheter i offentlig forvaltningsavgjørelser der barnevernet svikter og gjør dårlige beslutninger? Barn i fosterhjem har ofte ikke foreldre som ivaretar rollen som påklager, og fosterforeldre har ikke rettigheter til å klage på vegne av fosterbarnet, selv om de ofte kjenner barnet best. Dette punktet gjelder forvaltningsavgjørelser som ikke er barnevernssaken, men som gjelder andre offentlige tjenester som eksempelvis tilrettelegging på skole, tiltak fra helse og omsorg i kommunen, tjenester i offentlig helsevesen mm.
5. Mange barn har langvarig botid i fosterhjemmet og opplever der at de har sitt familieliv, men retten til familieliv i fosterfamilien er lite omtalt og ivaretatt.
6. Ettervern er viktig for ungdom, men innholdet er i liten grad definert og rettighetsbasert
7. Barn i fosterhjem og deres fosterforeldre har ikke tilgang på helsetjenesteinformasjon fra Helse Norge.no, de har også problem med etablering av vipps og bank id.

Se vårt innspill til Barnevernutvalget hvor vi lister opp en rekke rettssikkerhetsutfordringer det er viktig å gripe tak i:

<https://www.fosterhjemsforening.no/wp-content/uploads/2021/11/Brev-til-barnevernutvalget-fra-Norsk-Fosterhjemsforening.pdf>

3. Kort om fosterhjemsundersøkelsen 2021

Foreningens undersøkelse med svar fra 1000 fosterhjem se:

<https://www.fosterhjemsforening.no/fosterhjemsundersokelsen-2021-rapport-vi-vil-gjore-en-forskjell-for-barn-og-unge/>

Enkelte hovedpunkter fra denne store undersøkelsen:

- Fosterforeldre er lojal mot oppdraget, men 35% kan ikke anbefale andre å bli fosterforeldre
- Barn i fosterhjem har store omsorgsbehov og arbeidsbelastningen for mange fosterforeldre er mer krevende enn forventet.
- Frikjøp av fosterforeldre fra jobb utenfor hjemmet er benyttet i stor grad for å ivareta barnets behov, og mestre oppdraget. En stor andel har svart at dette var nødvendig for å mestre oppdraget. Frikjøp setter imidlertid fosterforeldre i en vanskelig og usikker

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

økonomisk situasjon. Fosterforeldre har ikke rettigheter som arbeidstakere, og kommer ofte i en vanskelig og usikret situasjon. Blant annet mister mange jobben de har utenfor hjemmet fordi barnets behov for frikjøp er så langvarig, og de ikke har rett lenger til permisjon. De aller fleste får ikke rett til tjenestepensjon og yrkesskadedekning mm.

- En god del fosterforeldre har hatt samarbeidsvansker / konflikt med barneverntjenesten. Dette skyldes ofte uenighet om barnets behov og hvilke tiltak barnet og fosterhjemmet trenger, manglende medvirkning i viktige beslutningsprosesser, uenighet om godtgjøring og økonomiske forhold. Konsekvensene av samarbeidsutfordringene er at barnet ofte ikke får de tiltak og den oppfølgingen som trengs, eller det kan gå ut over de andre medlemmene av fosterhjemmet. De fleste fosterforeldre anser det er behov for tydeligere rettigheter for fosterforeldre, og at man bør ha rett til å påklage avgjørelser man er uenig i til en overordnet instans som kan overprøve avgjørelsene.
- Mht ettervern var det mange som ikke var kjent med mulighetene iht ettervern.
- Medvirkning; mange barn får i liten grad medvirke ved samvær, og en god del barn er lite kjent med sin kontaktperson

Forholdet til trygge rammer:

Vi anser at man må gi klare rettigheter som ivaretar forutsigbarhet og gode trygge rammer. I dag er det hvilken omsorgskommune og hvilken kontaktperson man har, som i stor grad avgjør om det blir gode rammer. Systemet er dermed uforutsigbart og personavhengig. Barneverntjenesten har stor makt.

Det er viktig at ingen som tar på seg et fosterhjemsoppdrag skal lide økonomisk tap som følge av å ta på seg et fosterhjemsoppdrag. Hverken fosterhjemsstrategien mai 2022 eller fosterhjemsutvalgets rapport NOU 2018:18 sikrer tilstrekkelig trygge rammer slik vi ser det; det er fortsatt opp til den enkelte kommune hvordan man legger det hele opp, og barns rettigheter er ikke sikret.

Vi peker også på at fosterforeldre lider økonomisk tap som følge av avkortning i trygdeytelser, både i forhold til uføreytelser og sykepenger. Stortinget har vedtatt at det ikke skal skje avkortning i NAV ytelse fordi man er fosterforelder, og her vil vi gjerne høre hva departementet vil gjøre med dette.

4. Ny fosterhjems lov

Det er behov for ivaretagelse av rettssikkerhet for barn i fosterhjem.

Vi er spent på regjeringsplattformens punkt om en egen fosterhjems lov. Hvordan man kan skape rettssikkerhet på fosterhjemsfeltet har i liten grad vært utredet, så vidt vi kjenner til.

Ny barnevernlov har eget kapittel om fosterhjem, men styrker ikke rettighetene særlig, her har man stort sett tatt inn bestemmelser fra forskrift.

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

Fosterhjemsstrategien er en anbefaling til kommunene og ikke rettighetsbasert. Vi er skuffet over at man gikk vekk fra forslaget om opprettelse av et konfliktløsningsorgan som kunne hjelpe ved samarbeidsvansker som en god del fosterforeldre opplever som et stort problem, og som kan medføre at plasseringen ryker.

Fosterhjemsavtalen skulle vært revidert iht tidligere vedtak i Stortinget, men det er ikke gjort. Vi har purret flere ganger på at dette skjer.

5. Barnevernsreformen

Vi er bekymret for hva barnevernsreformen vil ha å si for finansieringen av tiltak for barns behov i fosterhjemmet. Kommunene må få verktøyene de trenger slik at omsorgen til barn i fosterhjem sikres.

Barnevernsreformen gir nye oppgaver og fullt økonomisk ansvar til kommunene, men uten noen garanti for finansiering. Man avviker den statlige refusjonsordningen, hvor staten var med å medfinansiere tiltak inn i det enkelte fosterhjemmet til barn med større behov. Det blir nå den enkelte kommunes økonomiske prioritering som avgjør i hvilken grad barnets behov blir ivaretatt. Dette er ikke å gi trygge rammer til fosterhjem, slik vi ser det.

Vi er bekymret for at det innebærer økt risiko for at barn i fosterhjem ikke får de tiltak som trengs grunnet dårlig kommuneøkonomi. Det blir nå en kamp om prioritering av sårbare grupper på kommunebudsjettet. Gjennom vår rådgivningstjeneste og likepersontelefon opplever vi eksempler på at barneverntjenester strammer inn på tiltak og ensidig endrer betingelsene i fosterhjemsavtalen uten at det er noen saklig begrunnelse for det, annet enn at de skal spare penger. Vi er kjent med at kommuner sender ut brev til fosterhjem om at fosterungdom skal begynne å betale for seg når ungdommen får en liten inntekt, og at fosterhjemmet som følge av dette mister sin utgiftsdekning.

Vi registrerer at det skal bli dyrere å kjøpe spesialiserte statlige tiltak, hvordan skal man sikre at barn med store behov ikke plasseres i vanlige kommunale fosterhjem, da dette er det rimeligste tiltaket? Hvem skal ivareta og sikre ivaretagelse av behov til de aller mest sårbare?

Hvordan kan man sikre at barn som skal ha ettervern faktisk får et innhold i dette, selv om det koster penger for kommunen?

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

6. Foreningens høringsinnspill:

Vi gir mange høringsinnspill til myndighetene, se våre seneste undersøkelser og høringsinnspill på vår hjemmeside:

<https://www.fosterhjemsforening.no/organisasjon/vart-arbeid/fagkunnskap/horinger/>

Vi vil spesielt fremheve vårt høringsinnspill til NOU 2018:18 fosterhjemsutvalgets rapport, hvor vi peker på en rekke forhold som vil være av betydning i arbeidet med en ny fosterhjems lov:

[Høringssvar på NOU 2018:18 - Trygge rammer for fosterhjem, fra Norsk Fosterhjemsforening](#)

Vi viser blant annet til kapittel 7 i dette dokumentet, som viser hva ordinære kommunale fosterhjem – vanlige private familier – kan stå i av utfordringer når de påtar seg et fosterhjemsoppdrag, og hvor viktig det er med trygge rammer for å ivareta omsorgen for samfunnets mest sårbare barn.

Tone Granaas
Generalsekretær

Marianne Oftedal
Fagansvarlig

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no